

Mál nr. 128/2025

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Tegund vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Heiti vátryggingartaka (X)

Skaðabótaábyrgð. Verslun/þjónusta.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 4. apríl 2025, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V, dags. 26. maí 2025.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 30. maí 2025.
4. Viðbótarathugasemdir V, dags. 3. júní 2025, ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Í málskoti og fylgigögnum kemur fram að M var á æfingu í líkamsræktarstöð þar sem þjálfari var til staðar. Var hún að gera upphífingar á stöng, þegar hún missti takið á stönginni, datt og lenti á höfði og baki með alvarlegum afleiðingum. Í málskoti er frá því greint að slysið hafi átt sér stað í upphitun fyrir æfingu dagsins. Hafi sláin sem um ræðir verið í ca. 2,5 m hæð. Þá er þar einnig haft eftir M að hún hafi í umrætt sinn verið með leðurólar á höndum og notað öruggasta gripið sem henni hafi verð kennt, þ.e. læst grip.

M telur að líkamsræktarstöðin, X, beri skaðabótaábyrgð á tjóni sínu. Því til stuðnings er á því byggt að aðbúnaður hjá X hafi ekki verið nógu góður auk þess sem skort hafi á leiðbeiningar og upplýsingar af hálfu þjálfara. Til viðbótar heldur M því fram að þrátt fyrir að þjálfarar hafi vitað að upphífingaslár væru of sleipar og ekki nógu öruggar hafi ekki verið brugðist við því. Er þar m.a. vísað í samskipti við tiltekna þjálfara þar sem þetta komi greinilega fram. Hefur M lagt fram gögn um þessi samskipti. M telur því að slysið verði rakið til saknæmrar vanrækslu X og þjálfara.

Hvað framangreint nánar varðar er í málskoti sérstaklega á því byggt að þær upphífingaslár sem notaðar voru hafi verið of þykkar og sleipar og því sérstaklega erfitt fyrir kvenkyns iðkendur að ná góðu gripi á þeim. M sem telur að ekki liggi fyrir upplýsingar sem sýni að stangirnar standist þær kröfur sem eru gerðar til slíks útbúnaðar, byggir á því að sérstök slysaætta hafi tengst notkun umræddra upphífingarsláa. Þá er tekið fram að M telji að þó iðkendur hafi þurft að klára ákveðið grunnnámskeið breyti það engu um framangreint, enda hafi aðstæður verið hættulegar bæði fyrir reynslumikla og reynsluminni iðkendur. Þá telur M einnig að fyrirliggjandi eftirlitsskýrsla Heilbrigðisteftirlitsins styðji röksemdafærslu sína. Þar komi fram að í kjölfar slyssins hafi þvermál upphífingastanga verið minnkað úr 33,7 mm í 31,8 mm auk þess sem settar hafi verið upp myndir með upplýsingum um rétt grip við hífingar. Ekki hafi hins vegar verið farið í neinar úrbætur á undirlagi, en M telur ljóst að 0,9 cm gúmmímotta nægi ekki sem fallundirlag til dempunar við svo hátt fall. Er bent á að í skýrslu Heilbrigðiseftirlitsins hafi verið gerðar kröfur um að komið yrði fyrir falldýnu og að við sveifluæfingar og aðrar sambærilegar æfingar ættu þjálfarar að upplýsa iðkendur um þá áhættu sem þeim fylgir. Þá hafi í skýrslunni einnig verið vísað í 3. mgr. 54. gr. þágildandi reglugerðar nr. 94/2002 um hollustuhætti. Þar sé tekið fram að rekstraraðili beri ábyrgð á að tæki og búnaður til íþróttaiðkana sé samkvæmt viðurkenndum öryggiskröfum. Þá sé í 1. mgr. sama ákvæðis einnig tekið fram að rekstri starfsmannar skuli háttað á þann veg að heilsa og öryggi þeirra sem þangað koma sé sem best tryggt. Þá bendir M á að ákvæði í áskriftarsamningi iðkenda við X breyti ekki því sem að framan greinir. Í þeim samningi er m.a. tekið fram að iðkendur velji að sækja þjónustu hjá X á eigin ábyrgð og ekki geti komið til ábyrgðar X á líkamstjóni viðkomandi nema það verði rakið til stórfellds gáleysis X eða starfsmanna stöðvarinnar. Telur M að svo víðtæk takmörkun á ábyrgð sem þar greinir standist ekki lög auk þess sem það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera það fyrir sig, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936. M telur því að ef nefndin fellst á að tjón M verði rakið til almenns gáleysis X eða starfsmanna X, þá beri X skaðabótaábyrgð á tjóni M. Að lokum bendir M á að þegar litið sé til dómaframkvæmdar sé ljóst að eigendur og umráðamenn fasteigna þar sem rekin er verslun eða þjónusta sæta mun strangara mati á saknæmi, þ.e. athafnaskylda þeirra virðist ríkari en eigenda íbúðarhúsnæðis. Sérstaklega gildi þetta þegar fyrirtæki leitast við að laða til sín viðskiptavinum. Nefnir M tiltekna dóma þessu til stuðnings.

Í athugasemdum V til nefndarinnar, dags. 26. maí 2025, er framangreindum kröfum og röksemdum M hafnað. Telur V ósannað að tjón M verði rakið til saknæmrar háttsemi sem X geti borið skaðabótaábyrgð á. Í því sambandi bendir V á að allir iðkendur skrifi undir skilmála X þar sem skýrt komi fram að æfingar séu á þeirra eigin ábyrgð. Þá þurfi allir iðkendur að ljúka grunnnámskeiði þar sem m.a. séu kennd rétt grip og farið ítarlega í upphíftingar og áhættu þeim tengdri. Það sé óumdeilt að M hafi lokið slíku grunnnámskeiði og hafi því verið upplýst um áhættuna sem sé samfara upphíftingum á stöng. Því hafnar V því að skort hafi á leiðbeiningar og upplýsingar á hálfu þjálfara. Þá segir V að þvermál hefðbundinna stanga sé á bilinu 1,25-1,8 tommur en þvermál þeirra sláar sem M notaði er hún slasaðist hafi verið 1,3 tommur, en sú breidd sé notuð víða í öðrum stöðvum á Íslandi og hjá stórum framleiðendum. Hvergi sé að finna reglugerð eða staðla sem kveða á um að stangirnar skuli vera grennri en 1,3 tommur. Bendir V á að ekki hafi verið lögð fram gögn í málinu sem sýni að „venjulegar“ stangir séu grennri en það. Þá hafnar V því að stjórnendur X hafi ekki brugðist við athugasemd varðandi sláran. X hafi fyrir slys M fengið það staðfest að umrædd slá væri í eðlilegri breidd og efnið í slánum það sama og notað er annarstaðar. Telur V sannað að upphíftingasláran hafi verið samkvæmt viðurkenndum öryggiskröfum enda sé annað ósannað. Þá hafi gólfíð í æfingasalnum verið staðlað CrossFit keppnisgólf, þ.e. 5/16 tommur á þykkt. Hvað varðar tilvísun M í samtöl við iðkendur og þjálfara þá bendir V á að slys geti orðið á líkamsræktarstöðvum án þess að það þýði sjálfkrafa að einhver beri skaðabótaábyrgð á þeim. Þá sé það að sjálfsögðu eðlilegt að alltaf sé verið að skoða hvað megi geta betur til að tryggja betur öryggi iðkenda. Þó ráðstafanir séu gerðar eftir slys til að bæta öryggi þýði það ekki sjálfkrafa að bótaskylda sé fyrir hendi ef slys M verður ekki rakið til saknæmrar háttsemi sem geti leitt til skaðabótaábyrgðar X. Telur V að M hafi ekki tekist að sanna að sú sé raunin. Að lokum hnykkir V á því að almenningar sönnunarreglur gildi og að M hafi ekki tekist að sanna að slysið geti bakað X skaðabótaábyrgð. Vísar V m.a. í úrskurð nefndarinnar í máli nr. 180/2024 í því sambandi.

Í viðbótarathugasemdum M, dags. 30. maí 2025, er m.a. ítrekað að lýsingar iðkenda og vitnis bendi til þess að umrædd slá hafi verið alltof slétt og sleip. Þá er einnig lögð áhersla á að X hafi ekki orðið við áskorun þess efnis að upplýsa nánar um gerð slánna, hvaða efni hafi verið notað og hvort sami járnsmiður hafi séð um smíði allra sláa.

Með viðbótarathugasemdum V, dags. 3. júní 2025, fylgdu upplýsingar frá þeim aðila sem V segir að hafi séð um smíði og uppsetningu allra sláa í því húsnæði X þar sem M slasaðist. Bendir V á að þar sé staðfest að sú tegund stangar sem M notaði sé einnig notuð í öðrum CrossFit stöðvum. Í því skjali (tölvupósti) sem V vísar þarna til segir eftirfarandi: „...stangirnar sem eru komnar upp núna eru 31.8 mm í þvermál. Þau sem voru áður voru 33.7 mm í þvermál. Báðar þessa breiddir eru í notkun á crossfitstöðvum.“

Álit.

Ágreiningur þessa máls snýr að hugsanlegri skaðabótaábyrgð X á líkamstjóni M. Mögulegur bótaréttur byggir á því að M eigi skaðabótakröfu á hendur X á grundvelli annað hvort sakarreglunnar eða reglunnar um ábyrgð vinnuveitanda. Báðar þessar bótareglur gera það m.a. að skilyrði að M takist að sanna að tjónið verði rakið til saknæmrar háttsemi X eða starfsmanna sem X ber vinnuveitandaábyrgð á. Sönnunarbyrði þess að tjón M verði rakið til saknæmrar háttsemi X eða starfsmanna sem X ber vinnuveitandaábyrgð á hvílir samkvæmt almennum sönnunarreglum skaðabótaréttar á M og er slík sönnun forsenda þess að bótaskylda úr ábyrgðartryggingu X sé fyrir hendi.

Í málinu er ekki ágreiningur um málsatvik. Þá liggur fyrir að upphíftingum eins og þeim sem M var að framkvæma er hún slasaðist fylgir áhætta. Þá er einnig óumdeilt að M hafi lokið grunnnámskeiði þar sem V byggir á að m.a. hafi verið kennd rétt grip og farið ítarlega í upphíftingar og áhættu þeim tengdri. M hefur ekki sýnt fram á það með fullnægjandi gögnum að þar sé ekki rétt greint frá. Þá hefur M jafnframt upplýst að hún hafi notað svokallað læst grip í umrætt sinn. Þá telur nefndin að M hafi ekki tekist að hnekkja þeirri fullyrðingu V að umrædd upphíftingaslá hafi verið samkvæmt viðurkenndum öryggiskröfum. Telur nefndin að upplýsingar sem starfa frá öðrum iðkanda eða þjálfara dugi þar ekki til. Þessu til viðbótar liggur fyrir að allir iðkendur skrifa undir skilmála X þar sem fram kemur að æfingar séu á þeirra eigin ábyrgð. Þó í því felist eðli málsins samkvæmt ekki að X geti ekki eftir atvikum orðið skaðabótaábyrgur að uppfylltum tilteknum skilyrðum þýðir það engu að síður að iðkendur gera sér grein fyrir því að æfingum fylgir áhætta og að þeir velji að taka þá áhættu. Að gefnu tilefni skal þó tekið fram að nefndin telur að skilyrði í stöðluðum samningi X þess efnis að ekki geti komið til ábyrgðar X á

líkamstjóni nema það verði rakið til stórfellds gáleysis X eða starfmannna stöðvarinnar, standist ekki. Nefndin telur því að þar sé gengið lengra í að undanþiggja X skaðabótaábyrgð en reglur samningaréttarins heimila.

Með hliðsjón af framangreindu og gögnum málsins telur nefndin að M hafi ekki tekist að axla þá sönnunarbyrði sem á henni hvílir og hafi því ekki sýnt fram á að slys hennar verði rakið til atriða sem leiði til skaðabótaábyrgðar X.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 18. júní 2025.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Margrét Arnheiður Jónsdóttir